Gazar byriin proliitaruud negedegtii! Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Buriaad-Mongoliin YNEN

BK (b) namiin B-M moziin komiteed ba B-M. ... tobiin gyicedkeke komiteed ... ulitelegdene

...e dygeer zilee garza baina.

1932 onii Janvaari 21 eder

№ 18 (571)

eder byri garna.

Dugaar negzeediin yne 5 menge.

Zakika yne: sara byriin 1 tekerig Gadaada ulasta bol 1 tek. 50 menge

AADRIS: Верхнеудинск, Центросоюзная 26.

Beipin—Mygdenii temer zamaar ceregiimnai çiregtii geze zakirba

Şankai, 16 (T). Japoonii ceregiin zakirgaanuud nege bataliioon japoonii ceregyydiigi Beipin—Mygdenii temer zamaar buulgakiigi kitadiin Tinzin kotiin zakirgaanda duridkaba. Ene ceregyyd Şankaignan kotodo abaaçadaka josotoi gene.

BK (в) Namiin B. M. moziin janvaariin pleenymiin don

...nvaari sariin 11—13 da bolson ...iin Moz. Kom-iin IV dygeer ...nymiin eeren juub gekede, ene ...ym bolbol tesebte tabanziliin ...ekii çanarta 3 dugaar zil dyyr...geskekii çanarta syyl̦şiin ziliin ...deere tokooldoson baina. BK(b) ...iin Teb komiteediin gaikamşag...b ketelberiiin açaar, baruun ...nii" beerenkiinyydtei eristes ...cesenii yndeseer. manai SSKR ...dotor socaliis baiguulalta erçem...egzeze, „ken keniigi" gesen ...temecelde imagta aza yiledbe...talaar bişe, karin kedee azaliin ...kubiaar socaliis salbarini eces...laza garsan baina. **„Manai oron... socailis ba kapitalis etegee...liin temecelde socailisam ...garba, kapitalis etegeedii...cailisam ilana uu ali socaili...iin kegzeltiigi kapitalis ete...ebdene uu? „ken keniigi" ...n Leeninii asundalda bidener ...ed karluu egeze çadaka bol. Kedelmeriçen angi bolbol, ...oosuudta kamtarsan olonki ...o tug tymen tariaaçadiigi ...bolgozo, kapitalis etegee...ilazai. Enyygeer bol soca...miin kereg manai orondo ...ed ecaslen kangagdaba"** (n. ...otoviin ogtiaabriin kubiskaliin ...Moskvaagiin idebkitenii kural ...e kiisen iledkelees).

...apitaalta oros ulasiin tyykede yzge ...ygii jike jike faabrig zabuuduud ...kon kugcaa dotor baiguulagdaza, ...liis indyystri gaikamşag tyrgeer ...eze, tyynii yndesen kedeenii ...igi şinedken socaliis zamda oruu... kedelmeriçen angiin kedee ...giin tyşeg bolko kamtiin azal...bolbol tariaalan azaliin gol ky...bolzo, manai SSKR ulas dotor ...kiidee socaliis ekonoomiigin ...i gyicedken baiguulagdasan ene ...e, kocorzo ekeze baisan angiiin ...anii koroto zeriçel ulambyri kur...iza. tedenii koroto neleen şine ...tekelteigeer garça baikani iler...azai. Neker Staalinii **„Bolşovii...lin tyyklin zarim keden ...udaluud tukai"** gesen biçeg ...ylsen kubiskaliigi esergyycegçe ...kiisamliin yzeliigi eşe ukaanii ...aar kulgaigaar kantarbaandaar ...uulan delgeryylkiin sedelge bol...angi in daisanii zeriçeliin negen ...e tekel men baina.

...anai namiin udaridagça n. Staa...bolbol, prolitaari angiiin gaikam...tal kurca seremzeer ene buzagai ...kiisamiin kulagaigi ileryylze, ene ...e jabadalda „emekei libiraliisa...gi" barimtalan laglaiza suuka ...daliin ton boloşo ygiigi maşa ...orkoigoor sanuulba. Angiiin dai... niudargan ba lama nojodiin ...enta bolko baruunii beerenkii ...adaltan ba tere mete „zyynii" ...laaçad bykentei ulam çanga, ...m erçemteigeer temeceze usadka...ba tereçelen angiiin daisanii ...iin nege teleb bolko orosiin dee...kii yzel (şoviniisam) bolon buri...iin yndese barimtalka jabadal ...giigi darui butacokikoor yle ba..., ede bykende ajaldan dagaldaza ...a ygii suuka ba angiiin sokor... „emekii libiraliisam" barimtalza, ...ka jabadaliigi kair nair ygii zai...za, angiiin seremzyigi olon ku...kurcadkaza, bolşoviig dabkiltiigi ...gaka kereg—bidenii emene ulam ...caar tabigdazai.

...Moziin komiteediin IY dygeer ple...ym bolbol, imagta iime yjede ...son deerees ilangajaa tuiliin çuka...udka çanartai baina. Ene pleenym ...e şiidkekii çanartai kojor gol ...udaluud kelcegdebe. Jamar asuu...uudba gekede: 1. Aradiin aza ...in teseb ba sojoliin baiguulal...i 1932 onii kinaka too bolon san ...ansiin tukai; 2. 1932 onii kaba...i tariigiin kampaani ba kamtiin ...i biguuldiin zorilgo tukai—gesen ...e kojor asuudal baina.

...Rispyybligiin aradiin aza akuin ...eb bolbol byke froontonuudta socaa...amiin ergen dobtolgiin ynekeer ...gerengii meriin ketelbori prog...mta men azai. Ene tesebeer bag...gdasan—aza yiledberiiin keregte ...kedeenii azaliigi şuud şinedkeke ...dal bolon sojoliin keregte maşa ...e kerenge (70 milioon tekerig ...rtel) zoriuulkaza ketelberiiin ...e şine aza yiledberiiin gazaruu...igi baiguulka geke zergiin ene jike prograama bolbol, byke moziin namiin emkinyyd ba rispyyblig dotorki teb ba nutaguudiin olon aparaad bykenii azal kedelmeriigi byri mesen şinedkeze **„şine yjede şineer ketelberilke"** gesen nek. Staalinii tyykete zaabariigi gol bolgon barimtalza ynekeer bolşoviig josoor kedel meriibel gyiced dyyrgegdeke baina.

Ene 1932 onii aradiin aza akuin tesebiigi erçemtei gyicedkeke jabadalda olon tymen kedelmeriçen angi ba kamtiin azalçan bolon ygiitei dunda çadaltai emçiin azaltani ideb ki zorigiigi elsyylen zagsaaka ton çukala azai. Manai B. M. rispyybligiin gol yiledberinyydiin 1931 ondo byteeze gargasan edlel bolbol 1930 oniikoos 51,4% kegzesen ba taban ziliin tesebiin 1933 onii daabariaas 1,3% ilyy bolson baina. Mikaanig şudkalaagiin zabuud barigdaza dyyrsen ba elegterestaanca barigdaza dyyrke şakam bolson bolood mikaanigzuulsan şiliin zabuud barigdaza ekilbe.

Kedee azaliin kubiaar men nileed kegzeze 1932 onii janvaari negende byke ygiitei dunda azalçanii 70% kolkoosto kamtarsan, maşiina traag tariin ba ebese cabçaka maşiinuudiin staancanuud bii belson, gazariin rifoormiin kubiaar jike azal jabuulagdasan baina. Sojol bolbosoroliin çigi talaar 1931 ondo nileed dabaltatai baika azai.

Gebe çigi, ede byke dabaltanuud bolbol, manai arga çadabariigi abça zergeşyylen yzekede ton dutamag gebel zokino. Gol jamar dutamaguud bainab gekede: manai aza yiledberiiin gazaruud bolbol yiledberiiin byteeze kegzyylke ba bodoto ynii gi kimdaruulka tukai teseb dyyrgegdee ygii. Maliin too tologoi eceersen ba urgaca saizaruulka tukai teseb gyiced dyyrgegdee ygii. Jikeeken barilgiin kubiaar teseb gyicee edi zergiin—iimenyyd gol dutagdaluud baisan geze IV dygeer pleenym temdeglebe.

Ene 1932 onii torşo dotor, aradiin aza akuigi kegzyylke jabadalda gyicedkeke ba çukalaçalka zyilyyd gekede: 1) aza yiledberiiin talaar—eleg tere staanciigi bariza gyicedkeke; Deede biroozobkiin kirpiiciin zabuud dyyrgeke; makanii kombinaadiin barilgiigi ergeer jabuulka; Koito baigaliin zagasa konseerviin zabuud ba Alairiin aimagta nyyrsenii uurkai baiguulka jabadaliigi ekilke baina. Odoo baisan aza yiledberinyydte byteeke ediin jerenkii toogi 1931 onii koos 74,5% jikedkeke, yiledberiiin bytemziigi 13% kegzyylke ba ediin bodoto yniigi 7% kimdaruulka gesen azai. Aza yiledberiiin keregte 1931 ondo kamta 3829600 tek. zoriuulagdasan bol 1932onii torşo dotor 11995000 tek. zoriuulka geze batalba.

2) Kedee azaliin talaar—çukalçalka zorilgo bolbol mal azaliin problemma şiidkekiin temecel, kolkoosuudiigi aza akui ba emkidkeliin talaar bekizyylke, kolkoosuudta agroteeniigigi nebteryylke, yiledberiiin byteemze ba çanariigi saizaruulka, tariaanii urgaca saizaruulkiin tula temeceke zergiigi gol bolgoko baina. Maşiina traagtariin 10 staanca baiguulka; ebese cabçaka maşiiniin staancanuudiigi 12 bolgobo: 1932 onii syyl kyrtel 358 traagtartai bolko; 750,000 tekerigiin kedee azaliin eldeb maşiina abka; byke maliin 80% dooşo bişe kamtadkaka; kolkoosiin feermenyydiin maliin toogi synii maliigi 21900 bol toologo, makanii tomo eberte maliigi 142,000 tol. bolgoko, koni jamaa 220,000 teb. bolgoko, aduu—1.500 tol bolgoko bolgoko. Sovkoosuudiin maliin toogi—yker—50000 tol. bolgoko, koni 90,000 bolgoko, aduu moridiigi—5000 tol. bolgoko, gakai—30,000 tol. bolgoko, geze batalsan baina. Basa ene 1932 on dotor 8000 erkete ailiigi tebkinyylke gesen azai. 1932 onii torşo dotor kedeenii azaliigi kegzyylke jabadalda kamta 30,510,000 tekerig zoriuulka batalzai.

3) Oi modonii azaliigi kegzyylke ba ene jabadalda 1932 ondo kamta 538,000 tek. zoriuulka gebe.

4) Traansporto. zamiin keregte 1932 on dotor 5,600,000 tekerig zoriuulka baina. Tyynees gadana 361 abtomobiil abka ba abtomobiiliin zamiigi zasaka keregte 6 milioon tek. zoriuulka geze batalba. Poosto telegraatiin jabadaliigi şinedken saizaruulka keregte 1,831,100 tek. zoriuulka baina.

5) Niitiin baira barilga ba kotiin aza akuigi ylemze ergedkeke ba bairiin barilgiin keregte 1932 ondo 3819000 tek. zoriuulka, tyynees gadana niitiin sangiin barilga bolon kotiin baiguulaltiigi saizaruulka jabadalda 1,034,800 tek. zoriuulka geze batalsan azai.

6) Kereglel ba kubaarilka jabadal tukai pleenym bolbol, namiin Teb komiteed ba AKZiin togtooliigi gol bolgon, tyyniigi gyicedkekiin tula ed kereglegçediin koperaaciin byke kedmeriigi şuud şinedkekiigi daalgazai. 1932 on dotor butarkai naimaanii ergeciigi 71,800,000 tek. kyrtel ergedkeke (1931 ondo 48,503,000 tekerig baisan). Men niitiin kooliin jabadaliigi saizaruulka, Deede Yde kotodo talka barika jike zabuud barika gebe. Ed kereglegçegiin koperaaca ba niitiin kooliin gazarauudiin barilgada 1,610,000 tek. zoriuulka, bişe kudaldaa erkilke gazaruudiin kubiaar 501,700 tek. zoriuulka geze batalba. Zagasanii yiledberide 942000 tek. zoriuulka, angiin agnuuriiin keregte 1,014.500 tek zoriuulka gesen baina.

7) Yndesen sojoliin baiguulga tukai, 1932 ondo bygediigi ekin surguulida 100% kabaaduulka, 2270 kyniigi teeknikymydte kabaaduulka, 751 kyniigi rabtaagta kabaaduulka, 275 kyniigi deede surguuliinuudta kabaaduulka, şine latiin yseg byrimesen keregleke, risppyblig 3 sonin, aimaguudiin 16 sonin 6 sedkyl gargaka ba eldeb nom debteryydiigi 300 ondoogi keblen gargaka gesen baina Sojoliin keregte 1932 ondo kamta 15,873,500 tek. zoriuulkag ebe. Aridiin eregyyr iigi sakika jabadalda 1932 on dotor 2,696,000 tek. zoriuulka geze batalba.

Pleenym bolbol kaadra beledkeke jabadaliigi ton çukala bolgozo, ene jabadal bolbol byke nam ba aza akuin bolon komsomool, yiledberiçenii eblelyydiin gol zorilgo bolko josotoi gesen baina. Ene 1932 on dotor kedmeriçed ba alban kaagçadiin toogi 83000 kyn bolgoko gebe. Basa, barilgiin jabadaliigi ilangajaa çukala çalka keregte gesen baina.

Finaansiin asuudal tukai pleenym bol 1932 onii biydzeed (san tesebiigi) eceslen batalkiigi moziin komiteediin tobçoondo daalgaza, ilangajaa zakirgaanii alban gazaruudiin gargaşiigi bagadkaka zailaşa ygii ba jere menge gargaşalka jabadalda ton jike narilka bolon biydzeediin zarçaniigi maşa çanga sakika josotoi gesen baina. Finaansiin kampaani ba finaansiin tesebiigi gyicedkeke jabadalda byke kyce çadalaa elsyylen zagsaaka çukala geze tus pleenym togtooson ba byke mozodoki namiin ba komsomooliin emki bolon komiteeduudta mengee zeeri elsyylke jabadalda tuiliin erçemteigeer kandaza, bolşoviig josoor gyicedkekiigi daalgazai.

Aradiin aza akuin 1932 onii baicaaka toogi byri mesen gyicedkeke jabadal bolbol, imagta olon tymen kedmeriçen ba kamtiin azalçad bolon emçiin azalta ygiitei dunda çadaltanii elsyylen, tedenii idebki zorigiigi ulamaar kegzyylen socaliis meriicee gabşagaicalal kiged bylee şinesjosonii azaliin telebyydiigi ylemzeken delgeryylz, angiin seremziigi ulamaar kurcadkaz, ynyyr aşuot yjede gol ajuul bolko baruunii beerenkii jakadal ba tereçelen „zyynii" nuglaa bolon ajaldan dagaldaka jabadal zergiigi kair nair ygii tasa cokizo, ynekeeree bolşoviigiin kurdabçalalaar kedmeriibel damzag ygii gyicedkegdeke baina. Angiin daisan niudargan ba lamanar bolon tedenii aagentaran zyse byriiin oportunies tener, kubiskaliigi esergyycegçe minşeviig troockitanii kulagai kantarbaandiigi buta cokizo **„aradiin aza akuin 1932 onii tesebiigi gyiçedkeke jabadalda byke namiin emki ba kedmeriçen, kamtiin azalçad, emçiin azalta ygiitei dunda çadaltanii byKe kyçigi kanduulka"** geze pleenymiin togtoosoniigi erke bişe bejelyylen tegeskekii çanarta derbedygeer zilde taban ziliin tesebiigi byteelgen gyicedkeke jabadaliigi kangaka çukala azai. (Tegesedii)

Uidkarta oi

1924 onii janvaari sariin 21 nii oroin 6 c. 50 m. Moskvaa şadariin Goorko geze nutagta Komuniis namiin udaridagça ba byke delekein prolitaariiin bagşa Vladiimir Iljiiç Ulijaanov Leenin nasanaas negçesen baina. Tere cagaas odoo 8 ziliin oi gyicezei.

Leeninii yndesenii bodolgoos kelberike ali bykii yzelyydtei kojor teişee eris temeceke

Infernaconaaliin kemezeliin kedmeriiçi yrgeneer delgeryylke

Şoviniistonuudiin sedelgiigi tasa cokiko

Ene janvaariiin 8 nii eder Baigaliin emeneki temer zamiin Jirofei-Paavloviiçi geze staanca deere sugtuu maşiinistanar Fiodorov ba Kondoleevskenuudiin zegees zigşyyritei muukai, zebleltə joson ba kubiskalda esergyy sedelge yzyylegdebe. Fiodorov ba Kondaleevske kojor partizaan, gabşagai maşiinista Liberman gedegiigi alkiba. Ede kojor maşiinistanar ene muukai aaşiigi yiledkedee „ziidyydiigi cokizo Rosiigi abara" geke metiin kaan zasagiin kara yzeltenii josoor kaşkiraldan yiledesen **uçar bolbol** ulas oronii onison gazar bolko temer zamiin kedmeriigi tasalduulka, tabanziliin tesebiin gyicedkelde saad kiike geze çarmain oroldozo baiga **angiin daisadiin muukai aaşa men.**

Ene sedelge bolbol manai zarim gazaruudiin namiin yiledberiçenii ebleliin, aza akuin emkinyydiin angi.in seremze suladan enyyn tukai nam ba yiledberçenii ebleliin deede emkinyydiin zegees garsan togtooliigi dyyrgee ygiigi gerçelne. Zamiin gurbalzanii zegees Fiodorov ba Kondaleevsketenii kubiskaliin esergyy jabuulgiigi buzaraan karaluulza, edenii keregiigi Jirofei staanca deere yzelgiin syydeer şiidkekiigi ermelzene.

Bişe bişe staancanuud ba yiledberiiin oronii gurbalzanguud bolbol ene zigşyyrite gaikaltai keregiigi yrgen niite kedmeriçediin cuglaan, miitenge, tasag, eelzeen, brigaada bykende kedmeriçedeer **zeeşeldon jarildaza**, namiin teb komiteediin togtool, nek. Staalinii 6 zaabari ba nek. Andreejeviin zakiralta eris şuudar jabuulan ebeliin şirelgiin telee temeceze baisan gabşagai nekerte **koro kilgçe ba temer zamiin kedmeriigi tasalduulagça şoviniistada** tuskai kemzee barikiin togtool gargaka josotoi.

Kamag bykii staanca yiledberinyydiin dergedeki internaconaaliin kemezeliin kedmeriigi enyygeer daşaramdaulan salgaza caaşada saizaruulkiin zam tabika josotoi. Ene muukai sedelgede kariuu bolgon gabşagaiçalan meriiceenii dolginiigi kedelgeke, azaliin zuram ebdegçedtei eris geggeer temeceke ba yiledberi dotoriin naribçalaliin duridkal kemzeeyydiigi jabuulka josotoi.

Dorfrofsooziin tyryy **Kauk**

Ene uçariigi telegraamdasan **Ç. Z. tkoov**

Yndese Britalagçadiigi josotoigoor keseeke

Ene janvaariiin 15 nii kedmeriiin syylde temer zamiin Deede-Ydiin staanciin bykii tasaguudta kedmeriçediin cuglaa bolzo Jirofei-Paavloviiça geze staancada garsan kubiskaliin esergyy şoviniisam sedelgiigi karluulan kelceze, şoviniisto antisimiitiiud Fiodorov ba Kondaleevskenuudiigi katuu kemzeegeer kelcekiigi cuglaanii emenees ermelzebe.

Angiin daisadiin ene muukai sedelgede kariuu bolgon temer zamiin urida zagsasan bykii zorilgonuudiigi gabşagaiçalan gyicedkeke, ebeliin zigsyyriteigeer tesebiigi ilyybçelen dyyrgeke bide gebe. Men temer zamiin bykii salbarida internaconaaliin kedmeriigi jabuulza internaconaalisam yzeleei bejee zebsegzyylke ba Leeninii yndesenii bodolgiigi toiron elseze kazailgal ygii jabuulka bide gebe.

(Tilifonograamaar)

Gaaranciin tatabariigi darui gyicedkeke

Kizaariin namiin komiteed ba gyicedkeke komiteed kojoriin janvaarii negenii togtooliin josoor manai Zyyn Sibiir kizaar ba Buriaad Mongol ulas dotor gaaranciin tatabariigi bolzoroos urid tataza fivraaliiin negen kyrtel erke bişe gyicedkeke gesen baina.

Tiigeed baikada manai rispyyblig dotor gaaranciin tatabari ton muu jabaza baina, janvaariin 15 nii eder araikan 36,3% gyicedkegdesen geze medegdene. Aimaguudaar ilgabal: Koriiin aimag 99,0% gyicedkeke, ene bolbol ekinde jabaza baisan aimag men. Bookon—60.4%, jaruuna 50,7%, Bargazan—56% dyyrgesen baina.

Zigsyyriteigeer gegdesen ba ene gaaranciin tatabarida josotoi beerenkiigeer kandasan aimaguud gekede: Kiaagta — 10,6% Ekired bulgad — 24,4%, Selenge 26.68%, Tynken—33,11%, Kabaan 25,17%, Alair 40,3% Deede Ygiin 46,3% Mukarşiber 15% geke mete gyicedkesen azai.

Fivraliin negen kyrtel 10 aad konog yldebe. Ene kugcaa dotor eris kubilalta kiize, daiçalkii josoor gabşagaiçalan kedelmerilke ton çukala bolzoi. Gaaranciin tatabariiin osoldol tasaldalgaa usadkaza, zeriçeze baigaa niudarganii aaşiigi buta cokin, kinaka too—tesebiigi kedeken konog dotor erke bişe gyicedkekiin kemzee abka cag tulaba.

Bidener bolbol fivraaliiin 1 kyrtele bişe, janvaariin 20 kyrtel erke bişe gyicedkeke josotoi baisan aad tere bolzor engerke bolson koino iime bikadaa zigsyyriteigeer kozomdosono gerçelne. Ene içyyrite tamgiigi oiriin kedeken edertə juu janvaariin 25 kyrtel jaaba çigi erke bişe ugaaka josotoi azai.